

Дэканат Ашмяны Кляштар дамініканаў і касцёл Найсвяцейшай Тройцы

Кляштар ордэна братоў-прапа-вед-нікаў быў зафундаваны ў Ашмянах Анджэем Пачабутам, пісарам земскім ашмянскім і яго жонкай Даротай з Аборскіх у 1667 г. Драўляны комплекс быў узведзены ў паўночнай частцы гандлёвай плошчы, па былой вул. Жупранскай. Апошні касцёл пад тытулам Найсвяцейшай Тройцы быў пабудаваны пасля пажару ў 1797 г. Кляштар быў разлічаны на 12 манахаў, пры кляштары дзейнічала школа на 10 вучняў.

У гісторыі святыні памятная трагічная дата 15 красавіка 1831 г., калі расійскія вайскоўцы пасля сутычкі з паўстанцамі забілі ў горадзе каля 500 жыхароў, якія хаваліся ў касцёле, у тым ліку дзяцей і жанчын. † У 1850 г. кляштар быў ліквідаваны, апошнім прыёрам дамініканаў стаў кс. Пётр Ажэхоўскі. У 1872 г. будынак касцёла быў разабраны (на гэтым месцы пабудавана праваслаўная царква) і намаганнямі ашмянскага бурмістра Эльяша Высоцкага і дзекана кс. Казіміра Сайкоўскага перанесены на каталіцкія могілкі ў якасці капліцы. Могілкавая святыня была асвечана пад тытулам Найсвяцейшай Марыі Панны. Капліца ў стылі класіцызм уяўляла сабой прамавугольны ў плане аб'ём, які складаўся з малітоўнай залы, амаль квадратнага прэзбітэрыя і дзвюх сакрыстый, перакрыты адзіным двухсхільным дахам. Галоўны фасад быў пазначаны чатырохкалонным порцікам. Пры савецкай уладзе капліца была зачыненая і з часам ператварылася ў руіны. Але ў маі 2004 г. пачалася яе рэстаўрацыя.

Кляштар францішканаў і касцёл Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі Першапачаткова кляштар ордэна францішканаў быў заснаваны ў Ашмянах яшчэ напрыканцы XIV ст. Але ўжо на пачатку XV ст. кляштар быў скасаваны. Паўторна, у 1505 г., кляштар францішканаў быў зафундаваны тут каралём польскім і вялікім князем літоўскім Аляксандрам Ягелонам. Аселі законнікі на сваім старым месцы, у Старых Ашмянах, якія цяпер, дзякуючы манахам, набылі назву Францішканы. Касцёл канвента быў асвечаны пад тытулам Унебаўзяцця Найсвяцейшай Марыі Панны. Кляштар быў разлічаны на 5 манахаў.

Хутчэй за ўсё, першапачаткова ўвесь комплекс быў узведзены з дрэва, але ў першай палове XVII ст. касцёл ужо быў пабудаваны з каменю, паколькі, як пазначаюць архіўныя крыніцы, у 1655 г. рускія войскі цалкам знішчылі кляштар, і пасля вызвалення тут “былі толькі руіны касцёла”. У 1812 г., падчас вайны, кляштар быў спалены. У 1822 г., увабраўшы ў сябе старажытныя руіны, над гарадскім прадмесцем Старых Ашмян, ці Францішканы, узнёсся новы касцёл у стылі класіцызм. Манахі пабудавалі яго з цэгля,

атынкаваным быў толькі галоўны фасад з чатырохкалонным дарычным порцікам. Храм быў аднанававым з трохгранным прэзбітэрыем (з закругленымі знешнімі вугламі), які застаўся яшчэ ад папярэдняга касцёла. Да паўночнага фасада (таму тут і не было вокнаў) была прыбудаваана двухпавярховая сакрыстыя (а магчыма, і кляштарны корпус). Перакрывалі святыню цыліндрычныя скляпенні з распалубкамі над прамавугольнымі вокнамі, над уваходам знаходзіліся хоры на дзвюх апорах. Верагодна, касцёл быў бязвежавым, толькі над двухсхільным дахам у алтарнай част-цы ўзвышалася сігнатурка. Злева перад касцёлам была ўзведзена каменная званіца. Манахі да 1830 г. абслугоўвалі ўласную капеланію ў Гародніках.

У 1832 г. кляштар быў зачынены (апошнім гвардыянам стаў кс. Цвароўскі), касцёл перароблены ў “цэйхгауз”, астатнія пабудовы разабраныя. Па іншых звестках, кляштар быў зачынены толькі пасля паўстання 1863-64 гг.

Пасля Другой сусветнай вайны комплекс ізноў быў разбураны, касцёл па сённяшні дзень знаходзіцца ў руінах. Нядаўна на гары над прадмесцем былі ўсталяваны драўляныя крыжы.